

528. Halasy Nagy József: Az egység

Az egyetem latin neve az „universitas” valamiféle egység felé fordulásról beszél, mint ahogy az egyetem elnevezés (Dugonics András még „mindenség oskolájának” mondta), ez a mondvacsinált szó is ilyesfélét sejtet. Egészen stílszerű tehát, ha a fiatal Horthy Miklós Tudományegyetem az Egység valamilyen formájával lepte meg a magyar közéletet, s ha a tudományok egységét ebben a szakokra darabolt állapotban neki sem sikerült megőrizni és a karok kapcsolatát szellemi téren szorosabbá tenni, diákegység területén olyat alkotott, amellyel példát mutatott a társegyetemek ifjúsága számára. A szegedi hallgatóság lelkében meghallgatásra találtak az egyetem nagyszerű és az ifjúság sorosáért aggódó, meleg szívű Rector Magnificusának szavai, lelkesedéssel sorakozott fel mögötte, hogy a széthúzást és az egyéni ambíciókat feledve egységesen igyekezzen megszervezni a maga cselekvéseit, s egységes terv szerint formálja a maga életét. Ne higgyük, hogy ez kis dolog, amely mellett vállvonogatva lehet elmenni, mert ebben a kicsiny tényben nagy jövőndő csírái rejlenek. Ha a mai kezdet megerősödhet és teljes erővel kibontakozhat, nyomában az egész magyar egyetemi szellemi élet jobb irányba fordulása következhet be.

Mert mi volt régebben a helyzet? – A világháború előtt mindenről lehetett beszélni az egyetemi ifjúsággal kapcsolatban, csak egységről nem. Az ifjú beiratkozott az egyetemre, és oly magányosan, oly elhagyatottan élt benne, mint a remete a sivatag közepén. Senki sem törődött a másikkal. Mindenki magával volt elfoglalva, s ha mégis összeverődött az egyetemen egy-egy baráti társaság, annak az egysége véletlen és ideig-óráig tartó jelenség volt. A tanár olümposzi magasságban, ködfelhőben trónolt, s az egyetemi szabadság pompás takarója volt annak a ténynek, hogy az egyetemen senki sem törődött senkivel. Megfelelt ez az állapot a kor hangulatának, melyben mindenki az egyéniség imádatában tetszelgett, és jogosult és jogosulatlan ambíciók vadászmezejének látta a közéletet, amelyre mindenki igyekezett magát már az egyetemi évek alatt fegyverekkel felszerelni.

Ennek a nagy magányosságnak a világháború vetett véget. A szörnyű vég mindenkit ráeszméltetett, hogy az ember önmagában gyenge, s erőssé csak társaságban lehet. Akkor az egyéni érvényesülés vágya szervezetekre hajtotta az embereket. Zűrzavaros idők voltak ezek. Nemes idealizmus és gonosz önzés kavartak benne, s a kívülálló egy-egy alakulattal szemben sohasem lehetett felőle tisztában, hogy mi rejlik a mélyen: arany, vagy salak? A bevallott célok nem mindig voltak azonosak a be nem vallottakkal. Az ifjúság sokszor érezhette, hogy fenyegeti a veszedelem, hogy eszközzé válik tőle idegen célok szolgálatában. Vele született idealizmusával eszközévé vált nagyon is materiális céloknak, s hosszú idő kellett hozzá míg megtanulhatta, hogy kikben kell látni a maga igazi barátait. Végül az egyes szervezetek kikristályosodtak, s ma már minden egyetemi ifjú nyílt szemmel dönthet arról, hogy kit akar követni s kihez kíván csatlakozni. Az

elmúlt két évtized történetírója meg fogja állapítani, hogy az ifjúság szervezetei nélkül a magyar élet aligha tudott volna aléltságból magához térni, s a legnehezebb időkben az ifjúság ideálista lendülete volt az az erő, amely a sokszor a kétségbeesett öregeket is magával ragadta, és a reménytelenségben is reményteljes tettekre készítette.

Azt kell mondanunk, hogy ezekben az években az ifjúság nem ért rá önmagával törődni, mert a nemzet sorsának terhét kellett hordoznia. Viselte az állástalanság és a kenyértelenség átkát: nem alapíthatott családot, mikor arra a legnagyobb vágyat érezte. A nemzet virága fagyott el az idők szélétől, és nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy nem is egy tavasz hullott ki így a nemzet életéből. E gondok és e nyomorúságok elviselésével a magyar ifjúság a jövő nemzedékek hálájára tette magát érdemessé. Nagy és szerencsétlen ifjúság volt ez! A jövő reménye nélkül kellett készülnie a jövőre. Ennek a tragikumát csak azok értik meg igazán, akik hordozói voltak.

A szegedi diákegység annak a jele, hogy ezek a nehéz idők múló félben vannak. Az ifjúság mer és akar ismét koravén helyett fiatal maradni. Azokban a nagy egyesüléseken túl, amelyekben az egyetemes, nemzeti célok szolgálatában vesz részt, van és marad ideje a saját tisztán ifjúsági, egyetemi életének is élni. Anélkül, hogy kivonná magát a nemzet életéből, arra a maga sajátos egyetemi életében és feladatai között akart előkészülni. A mi diákegységünk ilyen módon a sajátos egyetemi életnek a felvirradását jelenti. Nem akar senkit sem a nemzeti közösségből kiszakítani, de figyelmeztet minden egyetemi polgárt arra, hogy egyetemi éve alatt egyetemi polgár, akinek az egyetemével szemben is kötelességei vannak. Az egyetem ugyanis a nemzeti jövő melegágya, s a nemzet sorsának sem közömbös, hogy itt milyen palánták sarjadnak.

Az egyetemi élet felvirágzását és öntudatosodását ígéri ez az egység. Eszünkbe juttatja, hogy az egyetem nem egyszerűen egy olyan akadály, amelyen keresztül kell gázolni, hogy az ember vidámabb mezőkre érhesen, hanem édesanya, igazi Alma Mater, aki egy szebb és emberibb életre neveli a gyermekét.

Az egyetem ugyanis nem az épületekben rejlik, hanem a szellemben,⁸⁵ amelyet ott a szavakban, a könyvekben és sajátos levegőjében magunkba szívunk, s amely formál, alakít bennünket. Mikor benne felolvadunk, önmagunkat nem feláldozzuk, hanem a vele való egység megvallásával többek leszünk. Csak az anyagban és a materiális lélemben elmerült lélek elégül ki a maga egyedülállóságában, a szellem a közösséget keresteti velünk. „Ut omnes, unus sint” – „hogy mindnyájan egyek legyenek”,⁸⁶ ez a bibliai eszmény ott lebeg az ember jobbik felében, és ez

⁸⁵ Utalás a kolozsvári négykarú királyi tudományegyetem első rektorának, Berde Áronnak 1872. november 9-i ünnepi tanévnyitón elhangzott beszédére: „Uraim! Egy új egyetem megalapítása áll előttünk. Önök jól tudják, hogy az egyetemet nem a néma falak, hanem a tanárok szellemi ereje alapítja meg jó hírnevében, áldásos működésében.” GAAL GYÖRGY: *Egyetem a Farkas utcában*. Kolozsvár, 2002. 47.

⁸⁶ Jn 17, 21

keresteti vele az egyesülést, a közösséget, mert a „mi” mindig több, mint az „én”. Csak a szellem az igazi közösségteremtő. És amikor a szegedi egyetem ifjúsága az egységesülést keresi, akkor arról tesz tanúbizonyságot, hogy az anyagi világ, az érdekek hajhászása helyett a szellem örök javai felé fordul.

A társadalmak életében az individualizmus, az egységre bomlás mindig a dekadencia jele. Nagy és teremtő korok a szellemteremtő egységében forrnak össze. Ezért az egység, amely itt Szegeden egyenlőre itt az egyetemen próbál kibontakozni, reményt ad arra, hogy a nemzet életében is túl tudunk jutni a széthúzás, a partikularizmus meddő és dekadens korszakán, s a közösséget teremtő ideák gyökeret vernek majd ebben az ifjúságban.

Kívánatos tehát, hogy ez a szegedi diákegység el ne hervadjon, hanem dús gyümölcsöket termő fába szökkenjen. Reméljük, hogy a kertész, aki elültette ezt a nemes magot, továbbra is törődni fog vele, és gondozásával mellette fog maradni akkor is, ha ez már nem lesz hivatalos feladata és tiszte. Egyetemünk sorsának alakulása nagymértékben függ ennek a példaadó kezdeményezésnek a sikerétől.

Szegedi Híd (1941) május. 5. oldal

529. Keresztény és magyar

A Szegedi Egyetemi Ifjúság az egyetem megnyitóján hitet tett már keresztény-sége és magyarsága mellett. Alapszabályunk első pontja (megalkottuk már a karácsonyi szünetben: tehát még minden támadás előtt) így hangzik: „A SZEI az egyetemi ifjúság egység utáni vágyából megszületett hivatásrendi alapon megépített egyetemi ifjúsági szervezet. Feladatának tekinti a szegedi gondolat, a keresztény, magyar eszme szellemében megindult nemzeti újjáépítési program vállalását.” S mert mi nem ragasztottuk ki ezt minden utcasarkon, és nem üvöltöttük torkunkszakadtából és féltéglával, melletverő hősiességgel, megrágalmaztak minket, hogy nem vagyunk keresztények és magyarok. Pedig éppen kereszténységünkől következett, hogy nem vertük nagydobra. Mi így tanultuk az evangéliumból: „Ne kürtölj magad előtt, mint a képmutatók teszik a zsinagógákban s az utcákon, hogy dicsérjék őket az emberek.”

És így tanultuk az egyik legnagyobb magyar tanítótól, Vörösmarty Mihálytól: „Szűtökben legyen a haza, s ha kimondani szükség, tetteitek zengjék nagy diadalmi nevét.” – „Szeresd a hazádat, és ne mondd!” De idézhetnénk erre minden nagy magyar prófétától. Lám, Ady sem kiabálta naponként a világ négy tája felé és „ködevőknek, magyarkodóknak mondta” azokat, akik viszont jól értik kiabálni.

De ha valaki még mindig nem hinné, hogy nemcsak a szívünk és életünk, hanem kellő pillanatban a szavunk is keresztény és magyar, az olvassa el ezeket a lapokat, és ítéljen.

S.Gy.

Szegedi Híd (1941) május 7. oldal